

ביום חקיקתו של חוק לשון הרע כתב

המכתב הגלוי הזה לאורי אבנרי, ובו

ימים מעטים אחרי פירסום הספר הלבן, בשנת 1939, בא דוב הוז, מנהיג מפא"י, לקורם מפקדי-מחלקת של ההגנה ביכנאל. בהרצאה בפני החניכים סיפר עד כמה מתחשבים גדולי העולם בנושא ההפך תדרות הציונית, היום וייצמן. ולראייה: ראש ממשלת בריטניה בא להיוועץ עם וייצמן בבית-מלונו, וכאשר נמסר לו כי וייצמן נמצא כאמכטיה, לא אור סבלנות ושוחח עם וייצמן, דרך הדלת הפתוחה, בעוד זה יושב בבית-השימוש.

בתום ההרצאה, שכולה נסכה סביב הישגיו של וייצמן, שאל אחד המפקדים הצעירים: „אז מה הוחלט לעשות נגד הספר הלבן?”

הוז בא כמבוכה, ולא השיב. מפקד הקורם, יוסף אבירד, השיב במקומו: „החבר הוז לא בא לדבר על פעולות.”

בו במקום החליט אותו מפקד צעיר — הפעם הראשונה בחייו — שלא יצביע עוד בעד מפא"י.

כעבור ארבע שנים בא גיסו של דוב הוז, אליהו גולומב, להרצות בפני 400 מפקדי-הגנה ב„ביתנו" בחיפה. הוא ביקש לשכנעם שיש להילחם בפורשים ולמסרם לידי המישטרה הבריטית. כי, סיכם את דבריו, הפורשים לא רק נועצים סכין בגב היישוב, אלא גם שופכים דם.

שוב ישב בקהל אותו מפקד צעיר, ושוב קם ושאל: „אבל הרי אנחנו גם כן שפכנו דם! אני עצמי הייתי שייך ליחידה שהרגה בדם קר את שרידי אנשיהכנופיות הערביים!”

מיכתב גלוי אל

מאת משה ברש

מילים של זילזול כלפי אותה מפלגה אשר לה נתנו תוספת-קולות? הבה ונעבור על רשימת המפלגות. בעד מי מהן יכול אני להצביע במצפון שקט?

המפלגות הדתיות: טרורזים וסחיטה

משחר ילדותי קינאתי באנשים מאמינים. כמה טוב לאדם המאמין באלוהים, שכל עולמו קבוע ומוסדר. ואם כי אני איני אדם מאמין, הריני מכבד אדם המאמין באלוהים, באמת ובתמים. אבל אני סולד מאנשים ההופכים את הדת — להבדיל מן האמונה — קרדום לחפור בה. המנצלים לרעה את אמונתם של אחרים, כדי להפיק טובת-הנאה אישית ומפלגתית. ולזרז לי שבעתים גישתם של העסקנים הדתיים, הרוצים לכפות עלינו בכוח גס, באמצעות סחיטה וטרורזים פוליטי, מינהגים ואורח-חיים הנוגדים את מאחינו.

אפילו לא היתה ידם מגואלת במעל ובשחיתות, גם אז הייתי מתקומם בכל נפשי ובכל מאודי נגד עצם קיומן של המפלגות הדתיות. חופש לאמונה — כן וכן. חופש לטרורזים דתי — לא ולא.

לכן, לא זו בלבד שאיני יכול להעלות על דעתי להצביע בעד אחת המפלגות הדתיות, אלא שגם אדם המאמין בכל לבו — אסור לו לתת יד לקיומן.

חרות: כפייה דתית וחבלה בשלום

האמור לגבי המפלגות הדתיות, נכון — לצערי הרב — אף לגבי תנועת-החרות. היא מתנייבת לבחירות כמפלגה דתית, אם כי היא עוטפת את זה במחלצות של זיקה לערכים של מסורת ישראל סבא.

באופן עקבי, וללא כל יוצא מן הכלל, הצביעה חרות בכנסת בעד הכפייה הדתית. פה ושם נמנעה מהצבעה, כדי לגרום צרות לקואליציה או מתוך שיקול טכניטי אחר. אך איש לא יטול ממנה את כתר הנאמנות לכפייה הדתית. חרות מרבה לדבר על שחרור האומה מכבלים — אך כבלי הכפייה הדתית אינם טובים מכבלים אחרים. כבלים נשארים כבלים, גם כשהם עשויים מזהב.

בבחירות אלה טוענת חרות — ולו גם לסיכור האוון בלבד — שיש לה סיכויים להרכיב את הקואליציה הבאה. נניח לרגע שכך הוא. אף כי אין כל סיכוי לכך — איזו דמות תהיה לה לקואליציה זו?

אם הקואליציה של הדתיים ומפא"י ייסרה אותנו בשוטמים, הרי ה"קואליציה של הדתיים וחרות תייסר אותנו בעקרבים!

מה הקשר בין דתיות מלאכותית זו ובין צהאתו של זאב זיבוטינסקי, אדם משוחרר מכל אמונה טפלה, עד כדי כך שהביע משאלה לשרוף את גופתו?

ולא רק בשטח זה סילפה חרות את מישנת זיבוטינסקי עד ללא הכר — אלא גם בשטח החשוב ביותר אצלה, התפיסה הלאומית.

היכן חלומו של זיבוטינסקי על מדינה שנשיאה יהיה עיברי, וסגנו ערבי? היכן החזון של „שם ירחה לו משפע. מאושר, / בן-ערב, בן-נצרת ובני...? איך כל זה מתיישב עם תעמולה יומיומית הכופרת בתחייה הלאומית של הלאומים הערביים, במעמדם כאזרחים

בעוד שלושה חודשים אני אקרא — יחד עם כל שאר אזרחי המדינה — להטיל את פתק-הבוחר לקלפי, ולקבוע בכך את דמות המוסד העליון שישלוט במדינה בארבע השנים הבאות.

יודעני כי שנים אלה עלולות להיות מכריעות. אני חרד לגורלה ולדמותה של המדינה, אשר למענה שילמתי מחיר לא-קטן.

בשנת 1965 כבר הגענו למצב בו מתבייש אדם להגיד בגלוי שגורל המדינה יקר לו. המילים נעשו שחוקות מרוב שימוש בפי עסקנים מקצועיים. אולם אנוכי איני מתבייש לומר זאת. על פני הארץ זרועים קברות של אנשים שנתנו את חייהם למען מדינה זו — בקדחת ובמאורעות, במלחמה ובתקריות-גבול, וביניהם הקברות של מיטב בני-משפחתי. האם נתעטף עתה במעטה של לא-איכפתיות ציני, מפני שמילים חשובות הפכו מטבעות שחוקים?

מזה כמה חודשים אני מתלבט. ככל שמתקרב מועד הבחירות, כן גוברת חרדתי. אני רואה את עצמי עומד ליד הקלפי. עבור מי אצביע? עבור מה אצביע?

בהיותי צעיר, נמנית עם המחנה המפא"יי. אבי היה ירידם האישי של ברל כצנלסון, זלמן שזר, אליהו גולומב, דוב הוז וכל שאר אנשי הגדודים, שהפכו לאחר מכן לראשי המדינה. בעקבות חוסר-המעש של ראשי היישוב המאורגן מול התנכלות הממשלה הבריטית, עברתי לשורות אצ"ל. היה זה אך טבעי כי עם הקמת המדינה נתתי את קולי, פעם אחרי פעם, לתנועת-החרות.

כפעמים האחרונות, בבחירות לכנסת הרביעית והחמישית, עשיתי כן באירצון גובר והולך, לנוכח הדרך שאימצה לעצמה תנועת-החרות. דיברתי לא אחת עם מנחם בגין, אדם שאני מעריך ומוקיר אותו כאיש שתרם פעם תרומה מכרעת להיסטוריה של עמנו. אולם חרות הפליגה לעבר. תחומים מיסטיים, הזרים לאדם החי בעידן זה.

פעמיים התנתמתי, כמו רבים-רבים אחרים, בכך שאני מצביע בעד הרע במיעוטו. מצאתי לעצמי תירוצים-מתירוצים שונים: שצרכים להגביר את כוחה של האופוזיציה, אפילו אם אין מסכימים לדרכה. שאומנם המפלגות הקיימות דוחות אותי, אך צרכים לחפש את הדוחה-יפחות.

עתה מתקוממת נפשי נגד תירוצים אלה. אני מרגיש שאין הן אלא מסחה להשתמטות מן האחריות למדינה, התחמקות מן הצורך לראות את המציאות כמות שהיא ולהסיק מסקנות מחייבות.

לאדם הגון, לאזרח בעל תחושה של אחריות למדינה, לא די בכך שהוא מצביע נגד משהו.

לא די בכך שהוא מצביע נגד מפלגה אחת המעוררת בו שאט-נפש, אם הוא נוהן תוך כדי כך את קולו למפלגה אחרת שגם היא דוחה אותו.

יש להצביע בעד.

פעולת ההצבעה במדינה דמוקרטית צריך שתהא אקט שבקדושה. אקט הממלא את עושהו ברגש של התעלות, של תוחלת, של הרגשת מילוי-חובה המעניק סיפוק.

האם אנו נאמנים למדינה כשאנו יוצאים מן הקלפי, אחרי ההצבעה, כשהיוך ציני נמוך על פנינו, הרגשה עמומה של גועל בלבנו, ובפינו